

Газета 1966 йил
1 июлдан
чиқа бошлаган

ШАҲАР ИЖТИМОИЙ-СИЁСІЙ КУНДАЛИК ГАЗЕТАСИ

№ 17 (13.080)

Баҳоси эркин нарҳда

**Мамлакатимизда
уй-жой қурилиши
ҳамда мазкур
соҳада фаолият
юритувчи корхона
ва ташкилотларни
ривожлантириш
банк-молия
тизимидagi
ислохотларда
муҳим ўрин
тутади. "Ипотека-
банк"
акциядорлик
тижорат банки ҳам
ўн йилдирки, уй-
жой бозорини
ривожлантиришда
фол иштирок
этмоқда.**

Бунёдкорлик

ФАРОВОНЛИККА ЙЎНАЛТИРИЛГАН САРМОЯЛАР

"Ипотека-банк" молия муассасалари фаолиятини барқарорлаштиришнинг замонавий тамойиллари асосида ҳудудларда ўз инфратузилмасини кенгайтиришга алоҳида эътибор қаратмоқда. Ҳозирги кунда банкнинг жойларда 38 филиали, 129 мини-банк, 530 дан ортиқ жамғарма ва махсус касса ҳамда 83 халқаро пул ўтказмалари шохбачаси фаолият юритмоқда.

2015 йилда вилоятлар маркази ва Тошкент шаҳрида эликтила кўп қаватли уй-жой қурилишини молиялаштириш учун 186,2 миллиард сўмлик кредит ажратилди. Айни вақтда фойдаланишга топширилган уйлар сони қирқдан ошди. Жумладан, пойтахтимизнинг Нурафшон кўчасида 4 та 5 қаватли турар жой биноси барпо этилди.

– Утган йили 106 миллион сўмлик имтиёзли кредит эвазига шаҳримиздаги кўп қаватли уйдан уч хонали квартира харид қилдик, – дейди УЗА муҳбирига фарғоналик Зарнигор Абдуллаева. – Бунда ёш оилалар учун ажратилаётган ипотека кредитлари бизга кўп келди. Банк қисқа фурсатларда бирламчи уй бозоридан ҳамма қулайликларига эга хонадон харид қилишда ёрдам берди. Келажақдан умидимиз янада катта. Чунки турмуши фаровон, замонавий уй-жойли оилаларнинг ишида унум, келажакка ишончи мустаҳкам бўлади.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2014 йил 8 сентябрдаги "Мамлакатнинг ижтимоий ҳаётида фол қатнашаётган ёш оилаларни уй-жой билан таъминлашнинг янада қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори "Қамолот" уйлари қурилишини молиялаштиришда муҳим аҳамият касб этмоқда. Унга кўра, Андижон шаҳри, Асака ва Баликчи туманларида учта – 144 хонадонли, Бухоро, Когон шаҳарлари ва Ёғдўвон туманида учта – 192 хонадонли, Тошкент шаҳри Бектемир туманида битта 32 хонадонли уй-жой фойдаланишга топширилди.

"Ипотека-банк" қишлоқ жойларда намунавий лойиҳалар асосида уй-жойлар қурилишида ҳам фол иштирок этмоқда. Президентимиз Ислон Каримовнинг 2015 йил 7 январдаги "2015 йилда қишлоқ жойларда намунавий лойиҳалар бўйича ақса тартибдаги уй-жой қурилиш дастури ва 2016 йилги қурилишнинг асосий параметрлари тўғрисида"ги Қарори бунда дастуруламал

бўлаётир. Унга кўра, ўтган йили "Ипотека-банк" вилоятларда уч мингтадан ортиқ намунавий уй қурилишига молиявий ёрдам кўрсатди. Бу 2014 йилга нисбатан уч баравар кўп демакдир. Мазкур уй-жойлар қурилиши учун 361 миллиард сўмлик кредит маблағлари йўналтирилди.

Бундан ташқари, 2015 йилда 4 минг 280 оилага ипотека кредитлари ажратилди. Шундан, 110,2 миллиард сўм мингдан ортиқ оилага янги қурилган кўп қаватли турар жойлардан квартира харид қилишга, 361,7 миллиард сўми уч мингдан зиёд оилага хусусий уй-жой қуриш ва таъмирлаш учун берилди.

Банк юртимизда узоқ муддатли ипотека кредитлари асосида уй-жой қурувчи ташкилотлар учун маҳаллий ва хорижий инвестиция маблағларини ҳам кенг жалб этмоқда. Натижада импорт ўрнини босувчи, тежамкор қурилиш материаллари ишлаб чиқарувчи корхоналар сафи кенгаймоқда.

Қурилиш материаллари ишлаб чиқарувчи корхоналарни ҳар томонлама қўллаб-қувватлашга ҳам алоҳида эътибор қаратилмоқда. Утган йили банк маблағлари ҳисобидан 62,2 миллиард сўмлик кредитлар ажратилиб, юзга яқин рақобатбардор қурилиш материаллари ишлаб чиқарувчи корхоналарнинг лойиҳалари молиялаштирилди. Бу янги иш ўринларини яратиш, ҳудудларда бир-биридан кўркам, замонавий кўп қаватли уйлар барпо этилишида кўп келмоқда.

– Корхонамиз қурилиш фаолияти билан шуғулланиб, – дейди Фарғона шаҳридаги "Файз бинокор" корхонаси раҳбари Ойгул Зокирова. – Утган йилларда банк кредитлари ёрдамида Кўқон шаҳрида иккита, Фарғонада тўртта кўп қаватли уй-жой барпо этдик. Уйлар атрофида аҳоли учун қулайлик яратиш мақсадида савдо ва майиш хизмат кўрсатиш шохбачалари ҳам ишга туширилмоқда.

Айни вақтда банк кредит ҳужжатларини расмийлаштиришга сарфланадиган харажатларни қоплаш мақсадида гаров таъминоти билан боғлиқ харажатларни кредит маблағлари ҳисобига амалга оширишни йўлга қўймоқда.

Сайёра ШОЕВА

ИСТИҚБОЛДАГИ РЕЖАЛАР

Пойтахтимизда Ўзбекистон Экологик ҳаракати ва Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Экоҳаракат депутатлар гуруҳининг 2015 йилдаги фаолияти яқунлари ва истиқболдаги режаларига бағишланган матбуот анжумани бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Спикери ўринбосари, Ўзбекистон Экологик ҳаракати марказий кенгаши ижроия кўмитаси раиси Б.Алихонов ва бошқалар Президентимиз Ислон Каримов раҳнамолигида амалга оширилаётган демократик ислохотлар самарасида нодавлат нотижорат ташкилотларининг жамиятимиздаги мавқеи юксалиб, улар фуқаролик жамиятини ривожлантириш, турли соҳалардаги долзарб ижтимоий-иқтисодий масалаларни муваффақиятли ҳал этиш, жамият тараққиётини юксалтиришнинг муҳим омилли бўлаётганини таъкидлади.

Бу борада яратилган кенг қўламли шароитлар туфайли Ўзбекистон Экологик ҳаракатининг фаолияти ҳам йилдан-йилга такомиллашмоқда. Бугунги кунда мазкур жамоат тузилмаси томонидан табиатни муҳофаза-лашга йўналтирилган давлат дастурлари ҳамда экологик қонунчиликнинг жойлардаги ижроси юзасидан жамоатчилик назоратини юритиш, табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш, атроф-муҳитга салбий таъсирни камайтириш, экологик таълим ва аҳоли орасида тарғибот ишларини кучайтиришга оид кенг қўламли лойиҳалар ҳаётга татбиқ этилмоқда. 2015 йилда ана шу йўналишларда жойларда тўққиз юздан зиёд амалий-таҳлилий тадбир ташкил этилди.

Глобал экологик муаммоларнинг табиат мусофоллиги ва инсон саломатлигига салбий таъсири олдини олишга йўналтирилган халқаро лойиҳалар янада такомиллаштирилмоқда. Экоҳаракат бугунги кунда бу йўналишда ўттиздан кўпроқ хорижий давлатнинг етакчи нодавлат нотижорат ташки-

лотлари билан ҳамкорлик қилмоқда. Ана шундай ҳамкорлик доирасида жамоат экологик назорати юритишнинг ҳуқуқий асослари, бу борадаги миллий ва хорижий тажриба, экотуризмни ривожлантиришга бағишланган халқаро анжуманлар ташкил этилди.

Экоҳаракат ҳузурида фаолият юритаётган "ишонч телефони" хизмати аҳоли орасида тобора оммалашмоқда. Ушбу телефон орқали келиб тушган мурожаатларни ўрганиш юзасидан жойларга юздан кўпроқ экологик рейд уюштирилди. Тегишли давлат, жамоат ташкилотлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари билан ҳамкорликда ушбу мурожаатларнинг етмиш фоиздан кўпроги ижобий ҳал этилди.

– Экологик қонунчиликни такомиллаштириш юзасидан олиб борилаётган изланишлар ҳам ўз самарасини бераёттир, – дейди УЗА муҳбирига Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Ислон Хушваҳид. – Депутатларимиз томонидан бу йўналишда ўттизга яқин қонун ва бир юз эллиқдан зиёд қонуности ҳужжатининг халқаро амалиётга мослигини ўрганиш, улар ўртасидаги ўзаро зиддиятларни аниқлаш ва бартараф этиш бўйича инвентаризация ва таҳлилий ишлар амалга оширилди. Қонунчилик ташаббускорлиги фаолияти тартибда учта янги қонун, олти амалдаги қонунни такомиллаштириш бўйича иш олиб борилди.

Тадбирда Экоҳаракат томонидан амалга оширилган ишлар, экологик қонунчиликни такомиллаштиришга оид лойиҳалар таҳлил этилди. Соғлом она ва бола йилида амалга оширилаётган вазифалар белгилаб олинди.

Б.ХИДИРОВА

МАМЛАКАТИМИЗДА

• Термизда Президентимизнинг 2015 йил 22 декабрдаги "Ўзбекистон Республикасининг 2016 йилги асосий макроиктисодий кўрсаткичлари прогнози ва Давлат бюджети параметрлари тўғрисида"ги Қарорининг мазмун-моҳиятига бағишланган семинар бўлиб ўтди. Сурхондарё вилояти давлат солиқ бошқармаси томонидан ташкил этилган тадбирда ҳуқуқ-тартибот идоралари, солиқ, божхона хизмати вакиллари, ҳўжалик юритувчи субъектларнинг раҳбар ва масъул ходимлари, тадбиркорлар иштирок этди.

• Ургут туманидаги Қоратепа маънавий хизмат коллежида "Адолат" социал-демократик партиясининг 2015-2019 йилларга мўлжалланган амалий ҳаракат дастуридаги "Инновацион фаолият – тараққиёт гарови" лойиҳасини ҳаётга татбиқ этишга бағишланган давра суҳбати ўтказилди. Партиянинг Самарқанд вилояти кенгаши ташаббуси билан ташкил этилган тадбирда халқ депутатлари, Ургут тумани Кенгаши депутатлари, тадбиркорлар, партия фаоллари қатнашди.

• Чирчиқ олий танк қўмондонлик-муҳандислик билим юртида муддатли ҳарбий хизматни ўртаган аскарлар мамлакатимиз олий ўқув юртларига имтиёзли асосда ўқишга кириш имконини берадиган ҳарбий қисм қўмондонлиги тавсияномасини олиш учун давлат тест синовларини топширди.

• Тошкент вилояти шаҳар ва туманларида "Ёшлар ўртасида эрта турмуш қуришнинг олдини олишда оила, таълим муассасаси ҳамда жамоатчилик ҳамкорлиги" мавзусида ҳудудий семинарлар ўтказилди.

ЖАҲОНДА

• Кеча Шимолий Американинг айрим штатларига хуруж қилган "Жонас" кучли қор бўрони жойларда улкан муаммоларни келтириб чиқарди. Ушбу бўрон айниқса, Нью-Йорк ва Вашингтон шаҳарларига катта зарар етказди. Табиий офат натижасида 70 минг киши электр қувватидан узилиб қолди, Вашингтонда метро ҳаракати тўхтади, минглаб автомобиль тўқнашувлари қайд этилди, 10 мингдан ортиқ самолёт рейслари бекор қилинди, 18 киши ҳаётдан кўз юмди. Мутахассислар "Жонас" қор бўронининг энг кучли табиий офатлардан бири сифатида мамлакат тарихига киришини айтмоқдалар.

• Кеча Никарагуа қирғоқларида сайёҳларни элтиб бораётган кичик кеманинг ҳалокатга учраши натижасида 13 нафар йўловчи ҳаётдан кўз юмди.

• Майами шаҳрида жойлашган Nicklaus Ghilsren's Hospital клиникасида бетимсол операция амалга оширилди. Ушбу шифохонанинг жарроҳ-педиатрлари етти соат давом этган мураккаб жарроҳлик амалиёти давомида тўрт ойлик гўдакнинг юрагини доволашга муваффақ бўлдилар. Бунда улар жарроҳлик амалиётини ўтказиладиган органларнинг аниқ 3D моделлари асосида картондан ясалган Google Cardboard виртуал реаллик кўзойнаклари ёрдамида ишладилар.

(ЎЗА)

СУД ТИЗИМИДАГИ АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ САМАРАЛАРИ

Президентимизнинг мамлакатимизни 2015 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш яқунлари ва 2016 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг кенгайтирилган мажлисидаги маърузасида давлат органлари ва тадбиркорлик субъектлари ўртасида ўзаро муносабатларнинг бевосита электрон шакллари жорий этилгани соҳадаги ишлар самарадорлиги ошишига ўз ижобий таъсирини кўрсатаётганига эътибор қаратилди.

Тадбиркорлик субъектлари солиқ ва статистика ҳисоботларини юз фоиз электрон шаклда интернет тармоғи орқали тақдим этаётгани соҳа вакиллари катта қулайлик яратди. Шу билан бирга, ҳўжалик судлари тизимида видеоконференцалоқа тизими йўлга қўйилгани суд ишларини тезкор олиб бориш имконини бериб, ортиқча вақт ва маблағ сарфланишига бутунлай чек қўймоқда. 2015 йилда 5,2 мингдан ортиқ суд мажлиси шу тартибда ўтказилиб, унда 5,8 мингта яқин киши ўз ҳудудида видеоконференцалоқа орқали қатнашган ва 2 миллиард сўм маблағ тежалган.

Ўзбекистон Республикаси Олий ҳўжалик судида ахборот-коммуникация технологияларининг афзалликлари, бу борада ҳаётга табиқ этилаётган янги лойиҳаларга бағишланган матбуот анжуманида бу алоҳида қайд этилди.

Олий ҳўжалик суди раисининг ўринбосари Ш.Саидов, БМТнинг мамлакатимиздаги доимий мувофиқлаштирувчиси, БМТ Тараққиёт дастурининг доимий вакили С.Приснер ва бошқалар Президент Ислон Каримов раҳнамолигида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик манфаатларини ишончли ҳимоя қилиш, хусусий мулкнинг қонуний, меъёрий-ҳуқуқий жиҳатдан устувор ро-

лини таъминлаш борасида изчил чора-тадбирлар амалга оширилаётганини таъкидлади. Бунинг самарасида Ўзбекистон кейинги йилларда ишбилармонлик муҳитини яхшилаш соҳасида энг яхши кўрсаткичларга эришган дунёдаги ўнта давлат қаторидан жой олган.

Хусусий мулкдорлар ва тадбиркорларнинг қонуний ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, уларнинг фаолияти кафолатларини кучайтириш масаласини ҳал этишда суд органлари роли оширилмоқда.

Ҳўжалик судларида ахборот-коммуникация технологиялари кенг жорий этилаётгани туфайли суд муҳокамаси иштирокчилари электрон шаклда даъво аризаларини судга жўнатиш ва суд ҳужжатларини олиш ҳамда суд мажлисида видеоконференцалоқа тизими орқали масофадан қатнашиш имкониятларидан тўлиқ фойдаланмоқда.

"ICTWeek Uzbekistan – 2015" ахборот-коммуникация технологиялари ҳафталиги яқунига кўра Олий ҳўжалик суди "Ахборот технологияларини жорий этишнинг амалий натижалари учун" номинацияси бўйича ғолиб деб топилган.

Тадбирда мазкур йўналишда амалга оширилган ишлар, жумладан, халқаро ташкилотлар ҳамкорлигида амалиётга татбиқ этилаётган лойиҳалар ҳақида маълум-

САЛОМАТЛИК — ТУМАН БОЙЛИК

Бугунги кунда давлатимиз томонидан тиббиёт соҳасини, шу билан бир қаторда хусусий секторни ривожлантиришга катта эътибор берилмоқда.

Хозирда пойтахтимизда ўнга яқин замонавий ускуналар билан жиҳозланган, барча шарт-шароитларга эга хусусий клиникалар иш олиб бораёпти. Улар қаторига эндиликда ўз йўналиши ва амалга оширадиган даволаш-ташхислаш муолажалари бўйича Марказий Осиёда ягона ҳисобланмиш "VITAMED MEDICAL" хусусий шифохонасини ҳам қиритиш мумкин.

Клиниканинг қурилишида замонавий лойиҳа асосида иш олиб борилди. Бунда аҳоли учун ҳам қўлай, ҳам энг сўнгги замонавий ускуналар билан жиҳозланган шифохона бунёд этилиши борасида барча имкониятлар ишга солинди. Бугунга келиб, беш қаватли замонавий, ҳамма шароитлар ҳисобга олинган бино қад қўтарди.

"VITAMED MEDICAL" даволаш-ташхис марказининг бош шифокори Фарход Илҳомовнинг таъкидлашича, бу ерда икки йил давомида қурилиш-монтаж ишлари олиб борилди.

Шунингдек, чет эл инвестицияси жалб этилиб, "Ислоом тараққиёт банки" томонидан ўн миллион доллар миқдоридаги имтиёзли кредит ҳисобига клиника замонавий асбоб-ускуна ва жиҳозлар билан таъминланди.

Ўзбекистонлик шифокорлар Ҳиндистоннинг кўп тармоқли "MEDANTA" клиникаси билан шартнома имзолашди. Унга кўра, "VITAMED MEDICAL" ходимлари уч ойда бир мартаба ҳинд диёрида ихтисослашган марказлар ва клиникаларда малака оширишлари, "MEDANTA" клиникасининг етакчи мутахассислари эса Ўзбекистонда бўлиб, малака сабоқларини ўтказиб, маслаҳат беришлари, текширув муолажаларини ўтказиш бўйича ҳамкорлик йўналишлари белгиланди.

Шу келишувга асосан клиниканинг фаолият бошлашидан олдин 13 нафар юрtdошларимиз эндоскопия, гастроэнтерология, кардиология, нефрология ва бошқа йўналишлар бўйича бир ойлик малака ошириш курсларида ўқиб қайтишди.

"MEDANTA" клиникаси ҳақида сўз кетганда шунини айтиш жоизки, у Ҳиндистоннинг кўзга қўйилган хусусий шифохоналаридан бири бўлиб, мамлакатнинг учта шаҳрида, шунингдек, Бирлашган Араб Амирликларида ўз филиалларига эга. Ушбу клиниканинг асосчиси доктор Нареш Трихан Европа давлатларида мураккаб жараҳ операцияларини амалга оширишда иштирок этувчи таниқли мутахассисдир.

Бундан ташқари, келишувга кўра Ҳиндистонлик етакчи мутахассислар ҳар йили юртимизда хайрия тadbирларини уюштириб, аҳолини тиббий қўриқдан ўтказишади.

Хасталикка чалинганимизда турли дори-дармонлар қабул қиламиз. Аммо баъзида уларнинг касалликка секин таъсир қилаётганлигини ёки фойда бермаётганлигини сезамиз. Айримлар бу дориларни пала-партиш қабул қилишнинг оқибати эканлигини таъкидлайди.

Кўпгина дори-дармонларни нотўғри қабул қилиш оқибатида уларнинг самарадорлиги камайди. Овқат ҳазм қилиш тизимидан ўтиши ва қонга сўрилиши қийинлашади. Масалан, парацетамол таблеткаси наҳорда қабул қилинса ярим соатдан сўнг таъсир қилади. Аммо овқатдан кейин қўлланилганда унинг таъсири икки соатдан кейингина сезила бошлайди. Баъзи дори воситалари тартибсиз қабул қилинганда тартибсиз қисмларга (масалан, ацетилсалицил кислотаси яъни аспирин — салицил ва уксус кислотасига) бўлиниб кетади. Ошқозоннинг кислотали муҳити эритромидин, ампициллин каби антибиотикларни ва юрак гликозидларини нейтраллаштириш хусусиятига эга. Бир қатор дори-дармонлар овқат

билан бирлашиб, қийин сингади ёки умуман сингиб кетмайди. Ҳомиладор аёлларга тавсия этиладиган калцийли дориворларни албатта, овқатдан олдин қабул қилишлари лозим. Аммо бу дегани дори қабул қилиб дарҳол дастурхонга ўтириш керак дегани эмас, балки, таомдан ярим соат олдин доривор қабул қилиниши кўзда тутилади. Куйида айрим мисоллар келтирамиз.

Овқатдан олдин қабул қилинадиган дори воситалари: аделфан, аллохол, алмагел, ампициллин, анаприлин, аскорутин, азрон, бактрим, баралгин, брүфен, валокордин, гас-трофарм, гидрокортизон, дига-

зол, ўт ҳайдовчи йиғма чой, калций хлор эритмаси, кодеин, корвалол, кордиамин, левомицетин, панadol, панкратин, пантокрин, папаверин, парацетамол, пенталгин, резерпин, реопирин, стугерон, супрастин, сустак, тетрациклин, үндевти каби дорилар қиради.

Овқат пайти қабул қилина-

диган дори воситаларига овқат ҳазм қилишда ёрдам берадиган баъзи фермент дориворлар, айрим пешоб ҳайдовчи воситалар ва ёгда эрувчан витаминлар (А, Е, Д, К) қиради.

Бевосита овқатланиб бўлган-

дан кейин қабул қилинадиган дори воситаларига ошқозон-ичак шиллиқ қаватини қўзғатувчи таъсирга эга аспирин, бу-тадион каби дориларни кири-тиш мумкин.

Овқатдан кейин қабул қилина-

диган дори воситалари амитриптилин, аспаркам, бисептол, бромгексин, бутад-ион, волтарен, гексавит, де-камевит, диазепам, димедрол, ибупрофен, аскорбин кислота-си, никотин кислотаси, ноотропил, пирацетам, панангин, ремантадин, седуксен, фура-золидон, холосас, эритроми-цин каби дорилар қиради. Овқатдан кейин ичиладиган дори яхшироқ фойда бериши учун уни овқатлангандан бир соат ўтгандан кейин қабул қилиш тавсия этилади. Ошқозон кис-

2016 йил — Соғлом она ва бола йили

Юртимизда истиқлол йилларида аҳоли саломатлигига эътибор, маънан етук ва жисмонан соғлом авлодни қамолга етказишга давлат сиёсатининг устувор йўналишларидан бири сифатида эътибор қаратишмоқда. Тиббиёт муассасаларида замонавий шарт-шароитлар яратиш ҳамда шу орқали тиббий хизмат сифатини ошириш борасидаги саъй-ҳаракатлар бунинг ёрқин далилидир. Бу борада, Президентимиз Фармониға мувофиқ қабул қилинган ва босқичма-босқич ҳаётга татбиқ этилаётган Соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилишга оид Давлат дастури соҳада кўплаб ютуқлар қўлга киритилишида мустаҳкам асос бўлаётир.

ҳамшираси" кўрик-танловининг шаҳар босқичида иштирок этганман. Клиникадаги асосий вазифам беморларни тегишли шифокорга йўналтириш. Учта тилда бемалол гаплаша оламан. Бу эса ишимизда жуда ақолади.

— Мен ҳам ушбу хусусий клиникаға танлов асосида ишга қабул қилиндим, — дейди катта ҳамшира Дилноза Азизова. — Менга шифохонанинг иш юритиш учун барча шароитларга эгаллиги, янги замонавий ускуналар билан жиҳозланганлиги маъқул бўлди. Ўзим П. Боровский номидаги тиббиёт коллежини битирганман, 13 йиллик тажрибаға эгаман.

— Илгари "Ўзбекэнерго" ДАК га қарашли тиббиёт муассасасида ишлаганман, — дейди олий тоифали шифокор Наргиза Рашидова, — 20 йиллик иш тажригаға эгаман. Клиникадаги замонавий лабораториялар, марказлашган компьютер тизими, ишлаш учун жуда қўлай шароитлар муҳайё этиб берилгани танловда қатнашишга ундади. Ва мен ундан муваффақиятли ўтдим.

Замонавий рентген апаратурани бошқараётган лаборант Гулнора Чўлпонованинг айтишича, бу апаратурани афзалликлари беморнинг ёшиға қараб мослаштирилади.

Лаборант Сайёра Холмуратова ҳам Чилонзор тиббиёт коллежини тамомлагач, хусусий клиникалардан бирида тажриба орттиргани, бу ерининг қўлайликлари ҳақида тўққизинчи сўзлаб берди.

Пойтахтимизнинг марказий қўчаларидан бирида жойлашган "VITAMED MEDICAL" кўп тармоқли тиббиёт маркази ўз ашиқларини очаяпти. Клиника асосан радиология, лабораториявий ташхис, поликлиника ва амбулатор шариотида текширув ва даволаш, жарроҳлик, стационар, физиотерапия ҳамда тез тиббий ёрдам йўналишларида аҳолиға хизмат кўрсатади.

"VITAMED" — ҳаётга иштиёқ дегани, шу боис барча замонавий шароитларни ўзида муҳассамлаштирган бу хусусий клиниканинг 2016 йил — "Соғлом она ва бола йили"да иш бошлаши республикамиз аҳолиси айниқса, оналар ва болалар саломатлигини тиклаш учун яна бир қўлайлик бўлди.

Куни кеча "Vitamed Medical" хусусий клиник ташхис марказининг очилиш маросими бўлиб ўтди. Тадбирға Тошкент шаҳар ҳокими, Соғлиқни сақлаш вазирлиги вакиллари, кенг жамоатчилик ва оммавий ахборот воситалари ходимлари таъриф буюришди.

Унда сўз олган Ҳиндистоннинг "Medanta" клиникаси раҳбари доктор Нареш Трихан, "Ислоом тараққиёт банки" хусусий секторни ривожлантириш Департаменти бошлиғи. Холид ал Абудий, Соғлиқни сақлаш вазирлиги ташқи ихтисосди аллоқларни ривожлантириш Департаменти директори Абдурахмон Сиддиқов, Тошкент шаҳар ҳокими ўринбосари, Хотин-қизлар қўмитаси расиси Фарида Абдурахимовалар мамлакатимизда Президентимиз раҳнамолиғида соғлиқни сақлаш тизимида амалға оширилаётган ислохотлар, тиббиётда хусусий секторни ривожлантиришға берилган имкониятлар ҳақида тўхталишди. Ушбу клиниканинг 2016 йил — "Соғлом она ва бола йили"да иш бошлаши ўзига хос аҳамиятға эга эканлигини таъкидлади.

Клиниканинг очилиш маросимиға йиғилганлар замонавий шароитларни ўзида муҳассамлаштирган, энг сўнгги русумдаги тиббий ускуналар, малакали мутахассислар, кўп тармоқли марказ фаолияти билан танишиш имконига эга бўлди.

З.ШАРИФЖОНОВ
Ислоом Исмоилов олган суратлар

СОҒЛОМ АВЛОД ШАКЛЛАНИШИНИНГ МУҲИМ ОМИЛИ

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти маълумотларига кўра, инсон саломатлигининг 50-52 фоизи турмуш тарзига, истеъмол қилаётган озиқ-овқатига, 20 фоизи атроф-муҳит таъсири ва 8-10 фоизи тиббий хизмат даражасига боғлиқ. Бундан кўринадики, витаминларға бой маҳсулот истеъмол қилиш, соғлом турмуш тарзига эътиборли бўлиш соғлом ҳаёт кечиришининг асосий омилдир.

Биобарин, болалар саломатлигини асраш уларнинг витаминға бой озиқ-овқат маҳсулотлари истеъмол қилиш, тўғри овқатланиши ва соғлом турмуш тарзи муҳим аҳамиятға эга.

Президентимиз Ислоом Каримов раҳнамолиғида аҳолиға сифатли тиббий хизмат кўрсатиш, болалар саломатлигини асраш, хасталикларнинг олдини олиш чораларини кўриш мақсадида кўплаб лойиҳалар ҳаётга татбиқ этилмоқда. "Кўрак сўти билан эмизишни тарғиб қилиш ва қўллаб-қувватлаш", "Беш ёшгача бўлган болалар орасида А витамини сапленментацияси" каби лойиҳалар болалар ўлимининг камайиши, хасталиклар асоратини бар-тараф этишға хизмат қилмоқда.

Ўзбекистон Республикасининг "Йод етишмаслиги касалликлари профилактикаси тўғрисида"ги ҳамда "Аҳоли ўртасида микронутриент етишмаслиги профилактикаси тўғрисида"ги қонунларининг қабул қилиниши аҳоли ўртасида турли касалликлар камайишиға ижобий таъсир кўрсатмоқда.

Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлигининг маълум қилишларича, болаларни эмлаш, уларни витаминлар билан таъминлаш бўйича амалға оширилаётган лойиҳалар самарасида ўсиб келаётган авлодининг соғлом ва баркамол улғайишида улкан натижаларға эришилмоқда.

Мазкур йўналишдаги миллий дастур асосида 2003 йилдан буюн йилда икки марта "Болалар саломатлиги ҳафталиги" ўтказилади. Болаларни юқумли касалликларға қарши давлат томонидан бепул эмлашнинг миллий тақвими яратилиб, замон талаблари асосида янги эмлаш воситалари билан бойитилмоқда.

Яқинда ўтказилган ушбу сапленментациянинг йиғирма бешинчи тури давомида мамлакатимиздаги 2,7 миллион бола А витамини билан эмланди.

А витамини етишмаслиги натижасида эпителий тўқимаси зарарланади, кўз хиралашади. Тери, нафас йўллари, қовқув ва ичакда салбий ўзгаришлар пайдо бўлади. Озиқ-овқат маҳсулотлари орасида балиқ мойи, сариёғ, сут, туҳм сариги, жигар, буйракда ушбу витамин бор. А витамини кўплаб касалликларнинг олдини олиш ва асоратини йўқотишға хизмат қилади. Тўзун йодлаш, болалар ўртасида А витамини сапленментацияси, ҳомилдор аёлларни поливитамин комплекслари билан таъминлаш каби дастурлар микронутриентлар танқислиги, камқонлиқнинг олдини олиш борасидаги саъй-ҳаракатлар натижасида кўплаб хасталикларнинг олди олинаётгани халқимизнинг соғлом турмуш кечиришида муҳим аҳамият касб этаётир.

Пойтахтимизнинг Мирзо Улуғбек туманидаги 6-оилавий поликлиникада ҳам болаларда А витамини танқислигининг олдини олишға алоҳида эътибор қаратилмоқда. Оила шифокорлари оналар ва болалар саломатлигини мустаҳкамлаш, улар организмни керакли витаминлар билан тўйинтириш мақсадида овқатланиш рационига амал қилиш, болани тўғри парварилаш бўйича сўхбатлар ўтказишади. Бу каби чора-тадбирлар ҳудудда аҳоли, хусусан, оналар ва болалар соғлиқини муҳофаза қилишда юксак самаралар бермоқда.

Аҳолиға витаминлар бериш, чуқурлаштирилган тиббий қўриқлар мунтазам ташқи этилаётгани фарздандар саломатлигини муҳофаза қилиш имконини кенгайтирмоқда, — дейди туман тиббиёт бирлашмаси педиатри Зухриддин Сиддиқов. — Аммо бу жараёнда ота-оналар эътиборли бўлиши, ўз саломатлиги, фарздандариди ўзгаришларға ҳушёрлик билан қарши талаб этилади.

Она соғлом бўлсагина ундан жисмонан ва ақлан соғлом фарзанд дунёға келади. Шу боис аёлнинг болалик, ўсимирлик давриданоқ репродуктив саломатлигига катта аҳамият бериш маъсулиятли вазифадир. Мутахассислар томонидан бу борадаги тарғибот-тушунтириш ишлари мунтазам олиб борилаётгани аҳоли, айниқса, ёш оналарнинг тиббий маданиятини юксалтиришға хизмат қилмоқда.

Барно МЕЛИКУЛОВА,
ЎЗА мухбири

ОЛМА ЮРАКНИ МУСТАҲКАМЛАЙДИ

Абу Али ибн Сино таърифиға кўра, хушбўй, ширин, нордон олмалар юракка қувват бағишлар экан. Олма заиф меъданинг қувватини оширади. Олманинг кесилган бўлакларини эзиб, баданинг қуйган ва совуқ олган яраларига, узок вақт тузалиб кетмайдиган яраларға боғлаб даво қилинган. Таркибида қанд — глюкоза, фруктоза, сахароза, органик кислоталар — олма, лимон, фолат кислотаси, лектин, клетчатка, микроэлементлар — темир, калий, марганец, мис, кобальт витаминлар — С, В, В2, РР, провитамин А каби моддалардан иборат. Гривп, шамоллаш, уйқусизлик ҳолатларида ўртача катталиқдаги 3 донда олма тўғралайиб, 1 литр сувда қайнатилади ва сусузи олинади, овқатлангандан олдин 1 стакандан ичилади. Қонни тозалаш учун ҳам кўпроқ олма истеъмол қилиш лозим. Асбларни тинчлантириш ва тушунлиқ ҳолатини бартафат этиш учун ўсти арчилмаган олма кичик бўлақларға бўлиниб, ярим литр қайноқ сувға солинади ва бир соатта дамлаб қўйилади. Сўнг 2-3 чой қошиқ асал қўйилади ва ичилади. Олма бўлақлари эса ейилади.

Табобатда эса олмани — меъда-ичак, камқонлик ҳамда юрак-қон томир касалликларида кўпроқ истеъмол қилиш тавсия этилади. Олманинг шифобахш хусусиятлари жуда кўп. Тананга роҳат бағишлайди, семиртиради, юрак, жигар, меъда ва миёни бақувват қилади. Хатто уни хидлаш ҳам одамаға фойдали. Кўп олма истеъмол қилиш, юрак ўйнаши ва нафас олишдаги қийинчиликларға шифо бўлиб, бегона моддаларнинг меъдаға оқиб тушишиға йўл қўймайди, иштаҳани очади. Олма темир, фосфат, ва натрий бикорбонатта бой бўлганлиги учун асбларни мустаҳкамлаш ва қон ишлаб чиқариш хусусиятиға эга. Бод, товуш бўғилмиши, қовқувдаги тошларни тушириш, қон ҳаракатини маромига келтиради.

Олма нафақат хушхўр мева сифатида балки шифобахш неъмат сифатида азалдан қўллаб келинган. Халқ табобатида бу мева билан қуйидаги касалликлар даволанади. Олма меваси билан пешоб йўли тошлари туширилган. Ошқозон-ичак яллиғлиғини даволанган. Суррункали бод касаллигини даволашда қўл келган. Овоз бўғилишида ҳам бу мева беназир восита ҳисобланган.

Замонавий табобат олма мевасининг қатор микроларға қирон келтиришини, қон ҳаракатини маромға солишини, парижохотирлик, миё хорғинлигини кетказишни этироф этган. Шунингдек, подарға ва дизентерия касалликларида олмали пархез қўл қилиш иббатланган.

ФОЙДАЛИ МАСЛАҲАТЛАР

Спорт янгилклари

ЯККАСАРОЙЛИК ГАНДБОЛЧИЛАР —
ФОЛИБ

Болалар ва ўсмирлар ўртасида спортнинг гандбол турига бўлган қизиқишни кучайтириш, оммавийлигини ошириш мақсадида шахримиздаги 5-сонли ихтисослаштирилган Болалар ва ўсмирлар олимпия заҳиралари спорт мактабида гандбол бўйича мусобақа ўтказилди.

Республика Гандбол федерацияси ташаббуси билан уюштирилган мусобақада Яккасарой-1, Яккасарой-2, Бектемир, Шайхонтохур, Олмазор, Мирзо Улугбек, Юнусобод, Яшнобод, Чилонзор жамоалари ғолиблик учун кураш олиб боришди.

2003, 2004 йилларда туғилган ўсмирлардан таркиб топан жамоалар иштирокидаги бахслар қизиқарли ва

мурасасиз курашлар остида кечди.

Мусобақанинг бош соврини учун кураш Яккасарой-1 ҳамда Бектемир жамоалари ўртасида бўлиб ўтганлиги ушбу командаларнинг турнирга пухта тайёргарлик кўрганликлари аниқлади. Беллашув 13:10 хисобида Яккасарой-1 жамоасининг ғалабаси билан якунланди.

Учинчи ўрин учун эса Шайхонтохур ҳамда Олмазор туманлари жамоалари ўзаро рақобатлашди. Кескин ҳамда мурасасиз кечган бахсда шайхонтохурлик ёш гандболчиларнинг қўли баланд келди. Уйинда 12:11 хисобида зафар кучган Шайхонтохур туман жамоасига мусобақанинг бронза медали насиб этди.

Акбар Йўлдошев

Мудофаага қўмаклашувчи “Ватанпарвар” ташкилоти “М.Улугбек ЎқувСТК” унитар корхонаси томонидан тумандаги Ал-Фаробий, А.Юнаний, Ҳумоюн маҳаллаларининг вояга етмаган ёшлари ўртасида пневматик милтиқдан ўқ отиш бўйича мусобақа ташкил этилди.

БЎШ ВАҚТЛАРИ МАЗМУНЛИ
ТАШКИЛ ЭТИЛМОҚДА

Вояга етмаган ёшларнинг бўш вақтлари самарали ўтказиш, уларда ватанпарварлик туйғусини шакллантириш, соғлом ва бақувват этиб тарбиялаш, глобаллашув даврида ёшларни турли зарарли таъсирлардан, бузғунчи ғоялардан асрашда бу каби мусобақаларнинг ўрни катталигини таъкидлаш жоиз.

Эртаминг эгаларини миллий истиклол ғояларига садоқат, она Ватанга муҳаббат руҳида тарбиялаш, уларда интизом, масъулият, мардлик, жасурилик каби эзгу фазилатларни шакллантириш спортнинг техник ва амалий турларига бўлган қизиқишларини орттириш мақсадида ушбу спорт мусобақаси ташкил этилди, — дейди ўзбекистон

Мудофаага қўмаклашувчи “Ватанпарвар” ташкилоти “Мирзо Улугбек Ўқув СТК” унитар корхонасининг Маънавият, ташкилий оммавий ишлар ва ҳарбий-ватанпарварлик тарғиботи бўйича бошлқ ўринбосари Феруза Турдиева. — Унда туманимиздаги вояга етмаган ўғил ва қизларимиз катта қизиқиш билан иштирок этиб, ўз мерганликлари ва маҳоратларини намоён этдилар.

Мусобақа иштирокчилари аввал хавфсизлик чоралари ва техник-меъёрий талаблар билан танишиб, сўнгара спорт анжуми ва ўқ донлар билан таъминланди.

Тадбир сўнггида фаол иштирок этган қатнашчиларга совғалар топширилди.

Аваз АБЗАЛОВ

Пневматик қуроллардан ўқ отиш бўйича Ўзбекистон терма жамоаси аъзолари 25 январдан 3 февралгача Ҳиндистон пойтахтида бўлиб ўтадиган Осиё чемпионатида иштирок этиш учун сафарга йўл олишди.

МЕРГАНЛАРИМИЗ ҲИНДИСТОНГА
ЙЎЛ ОЛИШДИ

Мазкур мусобақа ҳамюртларимиз учун Рио-де-Жанейро шаҳрида бўлиб ўтадиган XXXI ёзги олимпия ўйинларига йўлланма олиш мумкин бўлган сўнгги турнирдир. Бахсларда қитъамизнинг номдор ва тажрибали мерганлари орасида вакилларимиз ҳам ўз маҳоратларини кўрсатишларига ҳеч шубҳа йўқ.

Қитъамиз биринчилигида қуйидаги 10 нафар спортчи юртидан шарафни ҳимоя қилади: Вадим Скороваров, Сакина Мамедова, Маргарита Орлова, Мария Филимонова, Саидхон Сайфутдинов, Владимир Свечников, Ленара Асанова, Муслима Йўлдошева, Артём Чернишев, Анвар Османов.

ЎРТОҚЛИК ЎЙИНЛАРИ
ЎТКАЗИЛАДИ

Мамлакатимизнинг амалдаги чемпиони — “Пахтакор” февраль ойининг илк кунларида сўнгги тайёргарлик босқичини ўташ мақсадида Бирлашган Араб Амирликларининг Шаржа шаҳрига йўл олади.

“Пахтакор” футболчилари мазкур йўлнинг доирасида синов-назорат бахсларида майдонга тушишга ҳам алоҳида эътибор қаратишди. Бу сафарги йўлнинг 15 февралга қадар олиб борилиши

мўлжалланган. Мазкур вақт оралигида “Пахтакор” Россиянинг “Крылья Советов” клубига қарши ўртоқлик ўйинида куч синашмоқчи. Ушбу беллашув 8 февраль санасида бўлиб ўтади.

Таъкидлаш жоиз, 26 январь — 7 февраль кунлари БААда йўлнинг ўтказиладиган Қаршининг “Насиф” клуби ҳам “Крылья Советов” билан синов-назорат ўйини ўтказишни келишиб олди. Мазкур бахс 5 февраль кунини ўтиши белгиланган. Рузқул Бердиев бу учрашувда асосий таркиб футболчиларини майдонга туширишни кўзламоқда.

Ботир ХЎЖАЕВ

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР / РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

“KOSCHMAS MULK SAVDO XIZMATI” МЧЖ бошланғич баҳоси босқичма-босқич олиб бориш тартибидида ўтказиладиган очик аукцион савдосига таклиф этилади!

Аукцион савдосига “SOVPLASTITAL” АЖ 2016 йил 20 январь ДШ 02/43-сонли буюртманомасига асосан, Тошкент шаҳри, Чилонзор тумани, 20-мавзе, Катта Қаъни кўчаси, 35а ва 35б-уй манзилда жойлашган, умумий майдони 7636,0 кв.м. бўлган А, Б, В, Г, Д, Е, И, Ж блоклардан иборат бино-иншоотлари кўйилмоқда. **Бошланғич баҳоси — 7 789 079 000 сўм.**

Аукцион савдоси 2016 йил 2 март кунини соат 12:00 да бўлиб ўтади. Аризалар расмий иш кунлари соат 10:00 дан 16:00 гача қабул қилинади (13:00 дан 14:00 гача тушлик). Аризаларни қабул қилишнинг охириги муддати: 2016 йил 29 февраль кунини соат 18:00.

Юқоридаги кўчмас мулклар 2016 йил 2 март кунини соат 12:00 да бўлиб ўтади. Такрорий савдолар учун аризалар қабул қилишнинг охириги муддати: 2016 йил 14 март савдо учун 11 март, 25 март савдо учун 23 март, 5 апрель савдо учун 1 апрель, 18 апрель савдо учун 15 апрель, 29 апрель савдо учун 27 апрель, 10 май савдо учун 6 май, 23 май савдо учун 20 май, 3 июнь савдо учун 1 июнь, 14 июнь савдо учун 10 июнь, 27 июнь савдо учун 24 июнь, 8 июль савдо учун 6 июль, 19 июль савдо учун 15 июль, 1 август савдо учун 29 июль, 12 август савдо учун 10 август, 23 август савдо учун 19 август, 5 сентябрь савдо учун 2 сентябрь, 16 сентябрь савдо учун 14 сентябрь, 27 сентябрь савдо учун 23 сентябрь,

10 октябрь савдо учун 7 октябрь кунлари соат 18:00.

Савдога қатнашиш учун ариза билан биргаликда қуйидагилар тақдим этилади: — юридик шахслар учун — давлат рўйхатидан ўтказилганлик тўғрисидаги ғувоҳноманинг нусхаси, шунингдек, тўлиқ ваколатли вакилнинг савдода қатнашиши учун қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда расмийлаштирилган, унинг шахсини тасдиқлайдиган ҳужжатнинг нусхаси илова қилинган ишончнома; — жисмоний шахслар учун — паспортнинг нусхаси, савдода тўлиқ ваколатли вакил қатнашган тақдирда, шунингдек, қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда расмийлаштирилган, тўлиқ ваколатли вакилнинг шахсини тасдиқлайдиган ҳужжатнинг нусхаси илова қилинган ишончнома.

Савдо ғолибига 10 (ўн) банк иш кунини ичида сотувчи билан олди-сотида шартномаси тузиш мажбурияти юклатилади. Сотувчи томонидан мулклар учун тўловлар амалга ошириш муддати олди-сотида шартномаси тузилганда белгиланади.

Очиқ аукцион савдоларида иштирок этиш учун талабгорлар томонидан мулк бошланғич баҳосининг 15 фоизидан кам бўлмаган миқдорда закалат пулини “КМСХ” МЧЖнинг “Ипак йўли банки” АИТБ Сағбон ф-даги 20208000904920609114, МФО:01036, ИНН: 207122519 х/рга савдода иштирок этиш учун ариза топширунгга қадар тўлашлари шарт.

Савдо ўтказиладиган манзил: Тошкент шаҳри, Олмазор тумани, 1-Қорақамиш кўчаси, 1А-уй. Тел: (0371) 228-80-26. Факс: 228-80-23. www.1kms.uz.

Лицензия RR-0001.

ЛИЦЕЙДА МАЪРИФИЙ
ТАДБИР

Жумладан, академик лицейда “Мардлар қўриқлайди Ватани!” мавзусидаги маънавий-маърифий тадбирда Ўзбекистон Республикаси МХХ ҚК ходимлари, Ватан ҳимоячилари кўни муносабати билан ҳукуматимиз томонидан “Мардлик” ордени билан мукофотланган майор Фарход Абдуғаниев, “Содиқ хизматлари учун” медали билан таъдирланган киши сержант Сардорбек Маллаев, Республика Маънавият тарғибот маркази Яккасарой туман бўлими раҳбари Баҳодир Юсуповлар сўзга чиқиб, Қўроллик Кўчларимизда амалга оширилаётган ислохотлар самараси, тинчлик-осойишталик энг катта бойлик эканини таъкидлаб, қўвчиларнинг саволларига жавоб қайтаришди.

Тадбир академик лицей ўқувчи-ёшлари онги ва шуғрида бўлган Қўроллик Кўчларимиздаги туё ўзгариш янгилинилар жараёни босқичма-босқич олиб борилаётганлигига катта қизиқиш, фахр-ифтихор туйғуларини уйғотди. Чунки Ватанимиз Қўроллик Кўчларида ўз бурчини ўтаб қайтган ўғлонлар учун олий ўқув юртиларига ўқишга киришда берилаётган имтиёзлар ҳам уларнинг келгуси ҳаётларида катта мадад вазиғасини ўтайди.

Мавжуда МУТАЛИБОВА, Ўзбекистон Давлат жаҳон тиллари университети қошидаги 3-сон академик лицей директорининг маънавият ва маърифат ишлари бўйича ўринбосари

ЗИЛЗИЛАНИНГ
ҚИЗГИН ПАЛЛАДАН
СЎНГ ОСОЙИШТА
ДАВРИ

Сайёрамиз — тирок жонотга ўхшайди. Унинг қаъри, қобиғи узлуксиз ҳаракатда бўлиб, вақт ўтиши билан ер юзининг тузилиши, шакли ва қиёғасини ўзгартириб туради.

Табиат учун оддий ҳодиса бўлган зилзила литосфера плиталарининг ўзаро таъсири натижасида вулдулға келади. Бундай ҳодисалар минтақамизда ҳам кўплаб рўй беради.

Яқинда табиат кучлари яна бир бор ўзини намоён этди. Ерости силкинишларининг нима сабабдан рўй бераётгани тўғрисида маълумотга эга бўлиш учун Ўзбекистон Фанлар академияси Сейсмотология институтининг етакчи илмий ходими, физика-математика фанлари доктори Роман ИБРАГИМОВГА мурожаат этдик.

— Зилзилалар бутун сайёрамиз миёсасида ҳам, Марказий Осиё минтақасида ҳам бир маромда рўй бермаслигини тушунишимиз лозим, — дейди Роман Соломонович. — Яъни сейсмик жиҳатдан тинч ва қизгин паллалар бир-бирини алмаштириб туради. Аввалги “фаол” давр ўтган аср 90-йилларининг ўрталарида яқунланиб, сўнг қарийб 15 йил давомида минтақамизда кучли зилзилалар деярли кузатилмади. 2011 йилдан навбатдаги сейсмик фаоллашув даври бошланиб, кучли ва сезиларли ер силкинишлари содир бўла бошлади. Шулардан 2011 йилда Ўзбекистон ва Қирғизистон чегарасида юз берган Кан зилзиласи, 2013 йилги — Тошкент вилоятидаги Туябўғиз зилзиласи, ўша йили Самарқанд ва Жиззах шаҳарлари ўртасида рўй берган Маржонбулоқ зилзиласи энг кучлилари бўлди. Бу жараён ўтган йилнинг охирида Ҳиндикуш тоғларининг Афғонистонда жойлашган ҳудудида рўй берган қатор кучли ер силкинишлари билан давом этди. Уларнинг ўқоқлари жуда чуқур жойлашгани боис, зилзилалар “садоси” катта майдонга ёйилди. Уларни мамлакатимиз аҳолиси ҳам сезди. Сўнг, 2015 йилнинг ноябрь ойида Қирғизистон ҳудудида кучли зилзила содир бўлиб, у ҳам республикамизда сезилди. Яқинда рўй берган ер силкинишларининг ўқоқлари Тошкент шаҳри ҳудудида жойлашган эди. Уларнинг магнитудаси катта бўлмаганига қарамай, пойтахтликлар ер қимирлаганини сезишди. Бу каби ёки ундан юқори энергетик даражага эга зилзилалар тез-тез рўй беради, масалан, 2008 ва 2010 йилги зилзилалари асралиқ. Бизнинг сейсмик фаол минтақамиз учун бу табиий ҳол.

— Ҳар сафар ер силкинишлари рўй берганидан сўнг одамлар орасида кучли зилзилалар содир бўлиши мумкинлиги ҳақиқдаги тахминлар кўпайиб бормоқда. Сейсмотология институтининг мутахассислари бу борада қандай прогнолга эга?

— Мавжуд прогнозлаштириш усуллари муҳитнинг геофизик, геокимёвий ҳолатида бўлаётган ўзгаришларни, оддий зилзилаларга нисбатан кўпроқ рўй берадиган, одамга сезилмайдиган ва фақат сейсмик ўқуналар орқали қайд этиладиган микрозилзилаларни ўрганишга асосланган. Прогнозларни шартли равишда бир йилдан бир неча йилгача даврни қамраб оладиган узок муддатли, бир ойдан бир неча ойгача давом этадиган ўрта муддатли ҳамда бир неча соатдан бир неча кунгача вақтни қамраб оладиган қисқа муддатлиларга ажратиш мумкин. Ҳар ҳафта институтимизда махсус прогноз комиссиясининг мажлиси ташкил этилиб, унда масъул мутахассислар турли прогноз майдонларида рўй бераётган ўзгаришлар ҳақида ҳисобот берадилар. Барча ахборот тегишли идораларга, Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлигига ўтказилади. Айни вақтда қисқа муддатли прогнолга кўра зилзила рўй бериши эҳтимоли қузатилмапти.

— Жорий йилда Тошкентда кучли зилзила рўй берганига ярим аср тўлади. Табиат ана шундай зарба бериши эҳтимоли мавжудми, у қандай оқибатларга олиб келиши мумкин?

— 1966 йилги Тошкент зилзиласи сейсмик жиҳатдан нобарқарор қўрилган кўплаб иншоотларнинг бузилишига олиб келган бўлсада, сейсмология фани нуқтаи назаридан ноёб ҳодиса ҳисобланмайдми. Ўрта ҳисобда республикамиз ҳудудида шундай кучга эга зилзилалар йилгига икки-уч марта содир бўлиб туради. Масалан, пойтахт вилоятининг ўзига Тошкент зилзиласидан кейин 1977, 1980, 1987, 2008, 2010 ва 2013 йилларда шундай кучдаги ер силкинишлари рўй берган. Уларнинг ҳеч бири жиддий оқибатларга олиб келмади.

— Минтақамизда турар-жой қурилишининг мезонларидан бири унинг сейсмик бардошлилигини таъминлашдир. Объектларни лойиҳалаштиришда институт олимларининг фикри инобатга олинадми? Мутахассис бўлмаган одам қандай аломатларга қараб унинг кучли зилзилага бардош бериши ёки бера олмаслигини аниқлаши мумкин?

— Институтимиз турли ўлчамдаги сейсмик ҳудудлаштириш хариталарини ишлаб чиқади. Бино ва иншоотлар тузиш хариталари асосида лойиҳалаштирилади ва бунёд этилади. Агар объект биз ҳисоблаб чиққан параметрлар ва ҳаттарлари ҳисобга олган ҳолда қўрилган бўлса, бино ўша ҳудудда рўй бериши мумкин бўлган зилзилага бардош бериши, шубҳасиз. Уларда истикомат қилётган фуқароларнинг ўзбошимчлик билан таъин деворларни олиб ташлаши конструкциялар барқарорлигининг бузилишига олиб келади. Бундай ҳолларда зилзила оқибатларини аввалдан айтиб бўлмайди. Бино барқарорлигининг асосий белгилари уларда сейсмик бардошли қурилиш талаблари қай даражада риоя этилишига боғлиқ. Бундан ташқари, бинонинг барқарорлигини таъминловчи сейсмик “белбоғ”нинг бутунлиги ҳамда кўза ташланмайдиган давр ва ёриқлар йўқлигига эътибор қаратиш лозим.

— Зилзила давомида қандай ҳаракат қилиш керак? Бу ҳақдаги тавсияларингиз.

— Барча ҳолат учун бир хил қоидалар мавжуд эмас, улар вазиятга қараб ўзгариб туради. Хавфсизлик чоралари тегишли адабиётларда батафсил баён этилган. Мамлакатимиз, жумладан институтимиз олимлари томонидан зилзила давомида ҳаракат қилиш тартиби ва қоидаларни тушунарли ва содда тилда баён этилган кўплаб ишланмалар яратилган. Масалан, академик К. Абдуллабековнинг яқинда чоп этилган қўлланмаси ана шулардан биридир. Керакли тавсияларни Фавқулодда вазиятлар вазирлиги, Ўзбекистон рақамли сейсмик тармоғи сайтлари ва бошқа манбалардан топиш мумкин. Аммо барча мутахассисларнинг умумий тавсияси: доимо хотиржамликни сақлашга уриниш ва ҳеч қачон ваҳимага берилмасликдир.

Руслан КЕНЖАЕВ

ЎЗГИДРОМЕТ
ХАБАР ҚИЛАДИ

— 3-5, кундузи —
10-12 даража илқ бўлади.

Ўзгидрометнинг мониторинг хизмати маълумотиға кўра, 26 январь кунини ҳаво ўзга-риб туради, ёмғир ёғади. шахрнинг об-ҳаво шароити Шарқдан ғарбга томон 26 январда Тошкент шаҳрида 5-10 метр шига имконият тезликда, кунайган ҳолда бир оз тарқалиб кети-секундига 12-17 метр шига имконият яраша-тезликда шомол эсиши ди, ифосланиши даража-мумкин. Ҳарорат кечаси си наст бўлади.